

BĒRNA MUZIKĀLĀ VIDE NO DZIMŠANAS LĪDZ 1,5 GADAM SOCIĀLĀS APRŪPES INSTITŪCIJĀ

Child's musical environment from birth to 1,5 years in social care institutions

Sandija Kušnere

Latvijas Universitāte, e-pasts: sandija.kusnere@inbox.lv

Abstract. *Object of the paper – explore the musical environment of creating the importance of a child's development up to the 1,5-year the social care institution. The paper was used for the theoretical method – analysis of scientific literature and empirical research method – pedagogical observations of the individual and group lessons. The role is theoretically and practically explored and described in the musical environment of the social care institution for the children up to 1,5 years.*

The author main conclusions of the study: 1. A musical environment that is dominated by the positive emotional experiences, contributes to the child's emotional development and self-motivation to participate, as a result, creates a child self-fulfillment option. 2. Children up to 1,5 years have joy of playing materials and musical instruments, they can take part in and control them independently, revealing himself more and more opportunities. 3. By interaction with toys and musical instruments children get to know not only the functionality, but they also learn how to build relationships with the surroundings, acquire certain environment and play choices, and provide support for children's play in action.

Keywords: *child, child development, musical development, musical environment.*

Ievads

Divi galvenie radošo spēju raksturlielumi, kuri bērnam piemīt jau no dzimšanas, ir iztēle un asociācija, un tos nepieciešams tālāk veidot un attīstīt visā bērna smadzeņu formēšanās cikla laikā (Bjūzens, 2008: 90). Pieredze rāda, ka bērni panākumus šodien sasniedz, ja iegūst ne tikai zināšanas un prasmes atsevišķā darbības jomā, bet vēl ir svarīgi arī runāt par sociālām prasmēm – spēju sazināties, adekvāti paust savas idejas, būt radošam, pārliecināt par tām citus, līdzdarboties grupā un risināt dažādas problēmsituācijas. Tieši pretēji ir bērniem sociālā aprūpes institūcijā. Šie bērni ir deprivēti un atdalīti no savas bioloģiskās ģimenes, ar mazu sadzīves pieredzi. Kad runā par deprivāciju, ir jādomā par neapmierinātām vajadzībām, kas rodas, ja cilvēks tiek atrauts no nepieciešamajiem avotiem to apmierināšanai, kas viņu attīstībā var radīt neparedzamas sekas (Batņa, 2007: 72). Viņiem ir nepieciešami uzskatāmi piemēri, vides veidošana un situācijas izdzīvošana, kurā viņi spētu uzkrāt dažādas emocijas, lai līdzdarbības laikā izpaustos sejā emociju palete, aizvien jaunas emociju gammas un sejas izteiksmes.

Pētījuma mērķis: izpētīt un atklāt muzikālās vides radīšanas nozīmi bērniem līdz 1,5 gadam sociālā aprūpes institūcijā.

Pētījuma bāze: bērni no dzimšanas līdz 1,5 gadam sociālā aprūpes institūcijā.

Pētījumā tiek aprakstītas bērna vispārējās attīstības īpatnības no dzimšanas līdz 1,5 gadam sociālā aprūpes institūcijā, kā arī apkārtējās vides iekārtošanas pamatprincipi un nepieciešamības, lai veicinātu bērna pašmotivāciju un pašaktivitāti, un spēju līdzdarboties.

Lai runātu par bērna muzikālās vides radīšanas daudzveidību, nepieciešams, pirmkārt, atklāt bērna vispārējās attīstības īpatnības. Otrkārt, izpētīt vajadzības un intereses bērnam no dzimšanas līdz 1,5 gadam. Visbeidzot, aprakstīt muzikālās vides radīšanas iespējas sociālā aprūpes institūcijā.

Pētījums tiek veikts teorētiskā un empīriskā līmenī, lai izveidotu un izstrādātu muzikālās vides veidošanas daudzveidību atbilstīgi bērnu attīstības vajadzībām un to ieviešanai sociālās aprūpes institūcijā. Pētījumā tiek pielietota teorētiskā metode – zinātniskās literatūras analīze un

pētījuma empīriskā metode – pedagoģiskie novērojumi grupu nodarbībās ar bērniem sociālās aprūpes institūcijā.

Bērna attīstības īpatnības un to veicināšana pirmajos 1,5 dzīves gados

Pirmie bērna dzīves gadi ir neiedomājamas izaugsmes un pārmaiņu laiks. Lai bērns būtu laimīgs un pašpaļāvīgs, ir būtiski saprast, kādi mēdz būt bērni un kā var palīdzēt viņiem justies labi (Gazala, 2009: 16).

Krievu pedagoģe N. Aksarina iedala pirmo dzīves gadu četros vecuma posmos: 1. No dzimšanas līdz 3 mēnešiem. 2. No 3 līdz 6 mēnešiem. 3. No 6 līdz 9 mēnešiem. 4. No 9 līdz 12 mēnešiem. Otro dzīves gadu iedala divos posmos: 1. No 1 dzīves gada līdz 1,5 gadam. 2. No 1,5 līdz 2 gadiem (Aksarina, u.c. 1970: 14). Katram posmam ir savas specifiskas īpatnības. Katra pāreja no viena posma uz otru iezīmējas ar jaunām rakstura iezīmēm, īpašībām un spējām. Katrs bērns, kurš ir iekšēji harmonisks, ir ideju, pašmotivācijas, pašaktivitātes pilns un pašdarboties spējīgs. Bet, ja viņa intereses tiek apspiestas un ierobežotas dažādu iemeslu dēļ, viņa izzināšana, atklājumi un izmēģinājumi tiek lauzti. S. Landi uzsver, ka pirmajos trīs mēnešos bērns sāk izjust vienotības sajūtu ar māti (Landy, 2004: 16). Bērns atpazīst savas mātes balsi un atsaucas ar prieku. Viņa ir bērna uzticamais balsts un palīgs aprūpes laikā. E. Kālo atzīmē, ka sociālā aprūpes institūcijā uzauguša zīdaiņa spontāna aktivitāte ir daudz vairāk traucēta nekā ģimenē augoša bērna izpausmes, jo uzticamības saikni, kas liktu mazulim būt pasargātam, spējīgam rast prieku patstāvīgās rotaļās, bērnu namā starp bērnu un audzinātāju panākt ir ļoti grūti (Kālo, Baloga, 1996: 14). Lai arī kā audzinātāja vēlētos un censtos piepildīt bērna intereses un vēlmes, viņa to tomēr nespēj. Ja ģimenē ir viens vai divi bērni, tad sociālā aprūpes institūcija vienā grupā ir vismaz 9 vai vairāki bērni.

Pirmajā dzīves gadā pirmajā posmā bērniem sākotnēji ir reflektīvas kustības, kas pakāpeniski kļūst organizētas un mērķtiecīgas. Bērnām raksturīgi iepazīt un pētīt savas rokas un visu, kas viņam ir apkārt. Roku aplūkošana un spēlēšanās ar tām ir sagatavošanās roku darbībām nākotnē (Kālo, Baloga, 1996: 16). Tiklīdz bērns ir izpētījis savas rokas, dara to regulāri un aktīvi, izrāda interesi par sev apkārtējo vidi, bērnam var piedāvāt rotaļlietas. Ir būtiski atzīmēt par mūsdienu populārajiem piekaramajiem, grabošajiem priekšmetiem, ko sauc par rotaļlietām. Šie grabuļi vēlākā periodā neveicinās bērna apzinātas roku darbības un ieinteresētu, intensīvu spēlēšanos, jo viņš nevar tos pats paņemt, kustināt, grozīt, aizstumt, pievilkt un veikt citas dažādas manipulācijas (Kālo, Baloga, 1996: 16). Piekarinātos priekšmetus viņi aizskar nejaušības pēc, līdz ar to bērnam neveidojas rotaļāšanās prieks un kustību pieredze.

Vecumā no trīs līdz sešiem mēnešiem bērns sāk rotaļāties ar dažādiem auduma vai koka priekšmetiem: drēbju lakatiņiem, auduma lellītēm un dzīvnieceiņiem, pītām bumbām, koka riņķīšiem utt., galvenais priekšnosacījums ir, lai priekšmeti būtu viegli satverami un tos varētu paņemt bez piepūles. S. Landi raksta, ka bērns šajā attīstības posmā sāk spēlēt „cepu – cepu kukulīti” spēles; rāda pieaugušajam dažādas emocijas: raud, lai pievērstu sev uzmanību, skatās uz pieaugušo ar īpašu priekpilnu smaidu un vokalizē, kad ar viņu runā (Landy, 2004: 18). Bērnām nepieciešama īpaša tuvība ar pieaugušo – apskaušana, samīļošana, individuāla uzrunāšana un uzmanība.

Bērns no četrām mēnešu vecuma iemācās pārvietoties no vienas vietas uz otru, sāk velties no muguras uz vēdera, mēģina atdarināt skaņas, var atveidot zilbes un sāk reaģēt uz savu vārdu, izpauž emocijas ar dažādām skaņām, liek priekšmetus mutē, var sasist priekšmetus kopā un var pārceļt priekšmetus no vienas rokas otrā (Landy, 2004: 19). Dzirdot apkārtējās vides skaņas, apstājas, klausās, galvu negriež uz skaņas avota pusi. Katra kustība, ko bērns patstāvīgi veic, rada viņam lielu gandarījumu un prieku (Pikkler, 2006: 13). Šajā attīstības posmā bērniem ir izteikta dažādu lietu izpētīšana, izzināšana un pieaugušo cilvēku novērošana.

Otra pusgada sākumā bērns sāk saprast, ka ar klauvēšanu viņš var radīt skaņu, sitot pret grīdu, pret sētiņas režģi vai pret kādu citu priekšmetu. Bērnām patīk priecāties par radītām skaņām. Lai saprastu priekšmeta skaņu daudzveidību, nepieciešams piedāvāt dažāda materiāla

rotaļlietas (Kālo, Baloga, 1996: 20). Izmēģinot radīt dažādas skaņas, bērns atklāj, ka dažādi priekšmeti ir dažādi jāsatver, lai tie radītu dažādas skaņas. Līdz deviņu mēnešu vecumam bērns sāk izrunāt atsevišķus divzīlbu vārdus, imitēt skaņas. Dzirdot skaņu, pagriežas pret skaņas avotu un klausās, atšķir dažādas skaņas, uz nepatīkamu skaņu reaģē atbilstoši (Flēmiga, 1999: 217). Bērniem patīk vairākkārt atkārtot tās darbības, kas iepriekš jau ir izdevušās. Šādā veidā bērns pilnveido un nostiprina kustību kvalitāti un bagātina savu pieredzi.

No deviņu mēnešu vecuma bērni sāk sēdēt un celties kājās, viņi pasauli sāk uztvert vertikāli, redzeslokā parādās aizvien jaunas rotaļlietas un priekšmeti, ko viņš gribētu aplūkot, izpētīt un izmēģināt. Parasti bērni izvēlas līdzīgas formas mantas, piemēram, divus klucīšus, divas bumbiņas u.c. (Kālo, Baloga, 1996: 24). Bērniem patīk iesaistīties nodarbībās, kur tiek izmantoti skanoši priekšmeti vai instrumenti. Viņi spēj sekot līdz nodarbības gaitai un ar prieku cenšas atdarināt pieaugušā darbības. Pārvietojas pa telpu rāpojot, patīk spēles ar bumbu, atdarina vienkāršus žestus, patīk būt starp citiem bērniem, atsaucas, kad pieaugušais uzrunā (Landy, 2004: 21). Bērns līdz viena gada vecumam ir viegli iesaistīts nodarbības procesā. No vienas puses, viņi vēlas būt neatkarīgi, bet no otras puses, ja pieaugušais spēj bērns uzrunāt emocionāli patīkamā un piesaistošā intonācijā, bērns nenojauš, ka viņa darbības nosaka pieaugušais. Bērns ziņkārība šajā laika posmā ir ļoti jūtama, jo viņš sāk pārvietoties straujāk, sāk celties kājās. Viņa rokas stiepjas neiedomājamā augstumā, tādēļ pieaugušajam ik uz soļa ir jābūt modram un jāprot piedāvāt pēc iespējas vairāk nodarbes un uzdevumi, ar ko viņš spētu apmierināt savu ziņkāri un vienlaicīgi izzināt pasauli sev apkārt.

No viena gada vecuma bērni ir priekpilni mācoties staigāt, līdz 1,5 gadam bērns jau iemācās skraidīt. Viņiem rodas plašākas iespējas redzēt savu tuvāko apkārtni, var pieiet klāt priekšmetiem, kas viņiem interesē. Bērni kļūst modrāki un enerģiskāki. Bērns labāk sāk saprast runu, jo iepazīstas ar apkārtējās vides priekšmetiem un parādībām (Aksarina, u.c. 1970: 122). Spēj izrādīt savas vajadzības un sajūtas, ir viegli novērst viņa uzmanību no vienas darbības citā. Viņu interesē pilnīgi viss, kas notiek viņam apkārt. Uzkrītoši pievērš uzmanību apkārtējās vides izkārtojuma un mainīgumam.

Izpētot un atklājot bērna vecuma posmu īpatnības, var secināt, ka cilvēks attīstības gaitā pakāpeniski apzinās un iepazīst plašāku sabiedrības kopumu un var veidot ar to mijiedarbību, kā arī spēj uztvert sevi un visu, kas viņam apkārt. Jo galvenā bērna interese un vajadzība līdz 1,5 gadam ir rotaļa ar dažādiem priekšmetiem un mantiņām. Mainot lietas, priekšmetus un rotaļlietas dabīgi, mainās bērna apkārtējā vide. Pētot bērna attīstības posma rotaļāšanās nozīmi, var secināt, ka darbojoties ar rotaļlietām, bērns iepazīst ne tikai tā funkcionalitāti, bet veido arī pirmās attiecības ar apkārtni, apgūst noteiktās vides noteikumus un darbību nosacījumus. Tādēļ pieaugušajam galvenā loma, atbilstoši bērna interesēm un vajadzībām, ir sniegt pārdomātu atbalstu rotaļdarbībām atbilstoši izveidotā vidē.

Muzikālās vides veidošana bērniem līdz 1,5 gadam un to ieviešana sociālās aprūpes institūcijā

Par muzikālās vides veidošanu bērniem, autori atsaucas dažādi. Vide ir fiziska un garīga, arī sociālā apkārtne, apstākļi, objektu vai indivīdu, kā arī to savstarpējo mijietekmes kopums, kas apņem dzīvās un nedzīvās dabas objektus, nodrošina eksistenci un saskarsmi starp indivīdiem, ietekmē to pastāvēšanu, attīstību un tml. (PTSV, 2000: 188). Sociālā apkārtne, apstākļi, objektu un indivīdu savstarpējā mijietekme ir nozīmīga sociālās aprūpes institūcijā dzīvojošajiem bērniem, jo tā vide ir šaura, ar mazu redzesloku, no kuras var mantot sīku pašpieredzi, līdz ar to tiek kavēta sociālā attīstība līdz brīdim, kad tiek pieņemts lēmums par viņa nākotni dzīvošanai kādā no ģimenēm. Bērniem līdz 1,5 gadam lielā mērā atšķiras sociālā attīstība, to nosaka kultūrvide, ģimenes atmosfēra, neskaitāmie un atšķirīgie cilvēki, ar kuriem viņi satiekas (Gazala, 2009: 31). Cilvēkam apkārt esošos sabiedriskos, materiālos un garīgos viņa esības un darbības apstākļus nosaka sociālā vide. Sociālā vide plašākā nozīmē ir makrovide, kas aptver sabiedriski ekonomisko sistēmu kopumā, bet šaurākā nozīmē – mikrovide, kas ietver tiešo cilvēka apkārtni – ģimeni, mācību grupu u.c. (Lūse u.c., 2012: 311). Makrovīdē sociālās aprūpes institūcijas bērni

ieiet tikai tad, ja viņu dzīves ceļš aizved kādā no ģimenēm, bet mikrovide viņiem ir nemainīga katru dienu.

Sociālā aprūpes institūcijā ir būtiski mainīt mikrovidi vairākkārt, lai veidotu bērniem dažādību ikdienā. Viena no tādām iespējām ir ieviest vidi, kurā ir mūzikas elementi, instrumenti un muzikālie materiāli, kas pilnveidos viņa attīstību, pašpiederzi, pašaktivitāti un ieviesīs dažādību viņu dzīvē.

Bērnam ir nepieciešama droša un atbilstoša vide, kurā var brīvi pētīt un rotaļāties bez nepārtrauktiem izsaukieniem „Nē!” (Gazala, 2009: 36). Alī iesaka, lai bērniem vide būtu pašatklājoša un motivējoša (Aly, 2009: 82). Lai bērns justos brīvs, enerģisks, priekpilns, drošs, vide jāveido atbilstoši viņu vajadzībām un interesēm. Autore pētot un novērojot bērna aktivitātes un darbības rezultātus, muzikālās vides viedošanas iespējas iedala pēc bērnu vecuma posmiem (1. tabula).

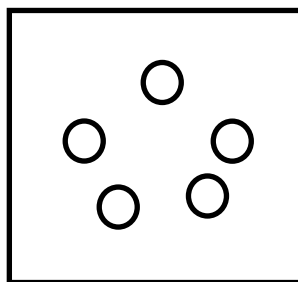
1.tabula

Muzikālās vides iekārtojums

Bērniem no dzimšanas līdz trīs mēnešiem	Muzikālā vide – vairākas reizes dienā pa desmit minūtēm var veidot muzikālu fonu. Pakāpeniski bērna atmiņā pilnveidosies muzikālā pieredze.
Bērniem no 4 līdz 9 mēnešiem	Bērniem var iekārtot muzikālu vidi, noliekot viņam apkārt koka kociņus, paštaisītus marakasus, mīkstu lācīti. Bērns iepazīstoties ar šiem instrumentiem un lietām, sagatavojas turpmākai muzicēšanai.
Bērniem no 10 mēnešiem līdz 1,5 gadam	Šajā laika posmā jau var runāt par muzicēšanu, deju un muzikālu improvizāciju. Uzliekot muzikālu fonu, var spēlēt ritma improvizācijas, dejot un veidot dažādas kustību improvizācijas, atbilstoši bērnu attīstības līmenim.

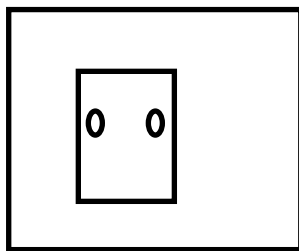
Bērniem no dzimšanas līdz sēdēšanas brīdim var veidot rotaļlaikā muzikālu fonu, ko viņš neapzināti uztver ar dzirdi un kustībām. Uzmanīgi klausoties muzikālo materiālu, bērns spēj sajust gan ritmu, gan pulsus, gan melodisko līniju. Ja klausīšanās ir regulāra, mūzika sāk ietekmēt bērna kustības, tās kļūst harmoniskākas (Бекина и.д. 1983: 2). Kad bērns sāk rāpot un sēdēt, viņu var iesaistīt dažādās muzikālās improvizācijās pieaugušā klātbūtnē. Līdz beidzot, kad bērns sāk staigāt vai celties kājās, viņu var iesaistīt kustību improvizācijās un muzikālās rotaļās, kurās jāpārvietojas pa telpu. Katrā no šiem vecuma posmiem, muzikālā vide ir atšķirīga.

Bērniem līdz 1,5 gadam vidi ir ieteicams veidot, izmantojot pēc iespējas mazāk mantu. Autore, strādājot ilgus gadus ar bērniem, no dzimšanas līdz 1,5 gadam, izstrādājusi vairākas rotaļvides atbilstoši viņu vajadzībām un interesēm. Bērni, kuri sāk spēlēties uz vēdera, rotaļlietas var sakārtot aplī, attālāk vienu no otras, bērni atrodoties uz grīdas, var viegli satvert sev tīkamu rotaļlietu (skat. 1. attēlu).

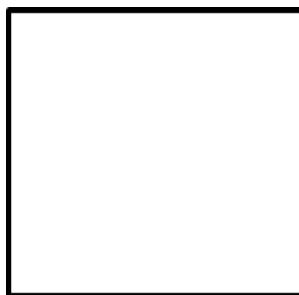
1. attēls. Vide bērniem, kuri spēlējas uz vēdera.

Bērniem, kuri sāk pētīt savas rociņas un vidi sev apkārt, autore iesaka vidi iekārtot tā, lai bērns justos drošs un pasargāts. Telpas stūrī novietota sedziņa vai manēža, kurai abās malās ir noliktas rotaļlietas (skat. 2. attēlu).

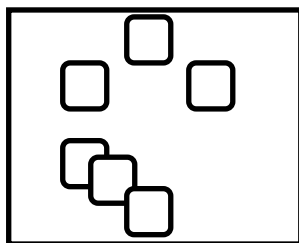
2. attēls. Vide bērniem, kuri sāk pētīt savas rokas.

Bērniem, kuri sāk pārvietoties rāpojot vai lienot, ieteicams vidi veidot brīvu, plašu bez rotaļlietām. Rotaļlietas piedāvā rotaļnodarbības laikā, tās pakāpeniski mainot pēc bērnu spējām un interesēm (skat. 3. attēlu).

3. attēls. Vide piemērota bērniem, kuri ir sākuši sēdēt un rāpot.

Autore iesaka bērniem, kuri sāk celties kājās un staigāt, vidi iekārtot tā, lai viņus ierobežotu, jo liela, plaša vide viņus mudinās skraidīt, nodarbībai pievērst viņus būs grūti. Tāpēc vide ir iekārtota ar maziem krēsliem, uz kuriem uzsēdinātas mīkstas mantiņas. Bērnu uzmanība būs vērsta uz mazām rotaļlietām, ar kurām var dejot, sasveicināties un atvadīties (skat. 4. attēlu).

4.attēls. Vide piemērota bērniem, kuri sāk celties kājās un patstāvīgi staigāt.

Bērniem, līdz brīdim, kad sāk pētīt rociņas, vide ir gultiņa. Tā viņam ir vispiemērotākā vide, kurā viņš var justies drošs un aizsargāts. Kā Golubina raksta, pedagoģiskā procesa uzdevumu risināšanai un bērnu darbības nodrošināšanai ir jāiekārto grupa tā, lai bērnu dzīve būtu pēc iespējas ērtāka (Golubina, 2007: 189). Autore ilgā darba pieredzē novērojusi bērna intereses un iespējas, lai iekārtotu bērniem drošu un ērtu vidi, kurā viņi varētu brīvi darboties.

Pētījuma apraksts

Pētījuma mērķis – izpētīt un atklāt muzikālās vides radīšanas nozīmi bērniem līdz 1,5 gadam sociālā aprūpes institūcijā.

Pētījuma norise – tika izvēlēti bērni no dzimšanas līdz 1,5 gadam. 5 bērni no dzimšanas līdz 3 mēnešiem; 5 bērni no 4 līdz 9 mēnešiem; 5 bērni no 10 mēnešiem līdz 1,5 gadam. Katrai grupai tika izstrādāti noteikti kritēriji, kas tika iedalīti 4 līmeņos. Autore izstrādāja kritērijus un līmeņus, balstoties uz ilgadēju darba pieredzi, pētot un novērojot bērna attīstību un to īpatnības. (Muzikālās vides nozīmes novērojumi).

Pirmais kritērijs vides izkārtojuma nozīmībai ir rotaļlietu izkārtojums un to atbilstība attīstības līmenim. Šī kritērija pirmais līmenis, kad bērns ir neitrāls uz apkārtējo vidi. Otrais līmenis, kad bērns rotaļājas ar vienu rotaļlietu. Trešais līmenis, kad bērns rotaļājas ar divām rotaļlietām. Ceturtais līmenis, kad bērns pēta un rotaļājas ar visām rotaļlietām, kas viņam ir apkārt. Otrais kritērijs muzikālās vides veidošanas nozīmībai ir muzikālais fons bērna rotaļāšanās brīdī. Šī kritērija pirmais līmenis, kad nereaģē uz muzikālo fonu. Otrais līmenis, kad reaģē uz muzikālo fonu sākuma un nobeiguma brīdī. Trešais līmenis, kad reaģē uz muzikālo fonu kustoties līdz. Ceturtais līmenis, dzirdot muzikālo fonu, kustas un cenšas atdarināt pieaugušā kustības. Izmantojot minētos līmeņus, bērnus autore novēroja divas reizes 3 mēnešu intervālā.

Pētījuma gaitā tika ņemti vērā iepriekš aprakstītie apkārtējās vides iekārtošanas pamatprincipi, kā arī bērna attīstības pamatnoteikumi, lai veicinātu bērna pašmotivāciju, pašaktivitāti un spēju līdzdarboties.

Uzsākot pētījuma novērojumus no dzimšanas līdz trim mēnešiem, 3 bērni ir neitrāli uz apkārtējo vidi, bet 2 bērni rotaļājas ar vienu rotaļlietu. No 4 līdz 9 mēnešiem – 2 bērni pēta vidi, kas viņam apkārt, neitrāli reaģējot uz muzikālo fonu, bet 3 bērni rotaļājas ar vienu rotaļlietu un reaģē uz muzikālo fonu. No 10 līdz 1,2 gadam – 2 bērni rotaļājas ar vienu rotaļlietu, nereaģē uz muzikālo fonu, bet 3 bērni rotaļājas ar divām rotaļlietām un reaģē uz muzikālo fonu, cenšoties atdarināt pieaugušā kustības.

Pēc trīs mēnešu intervāla tika veikti atkārtoti pētījuma novērojumi. Jāatzīmē, ka bērni par trim mēnešiem vecāki, intensīvi auga muzikālās vides nepārtrauktās pārmaiņās. Bērni no dzimšanas līdz trīs mēnešiem, pēc trīs mēnešu intervāla, neviens no tiem nebija neitrāls, bet visi bērni pēta visu sev apkārt arī pieaugušo. Tiem, kuriem bija no 4 līdz 9 mēnešiem – 2 bērni rotaļājas ar divām rotaļlietām un reaģēja uz muzikālo fonu, bet 3 bērni rotaļājas ar rotaļlietām, kas viņam apkārt un reaģēja uz muzikālo fonu, kustoties līdz; tiem kuriem bija no 10 līdz 1,2 gadam – 2 bērni pētīja lietas sev apkārt, vēlējās spēlēt tikai vienu instrumentu un reaģēja uz muzikālo fonu, iesaistoties dažādās kustību improvizācijās, bet 3 bērni, izmantojot rotaļlietas, kuras viņam apkārt, reaģēja uz muzikālo fonu kustoties, dejojot un atdarinot pieaugušā kustības.

Pētījuma novērojumi liecina, ka bērnus no dzimšanas līdz 1,5 gadam pozitīvi ietekmē muzikālās vides radīšana. Šo trīs mēnešu intervālā var manīt strauju bērna progresu pašaktivitātē un pašmotivācijā.

Secinājumi

Galvenie secinājumi pētījumā: 1. Izpētot rotaļu vides radīšanas iespējas, var secināt, ka muzikālās vides veidošanas iespējas ir tik dažādas, ka to ir iespējams ieviest sociālās aprūpes institūcijā bērniem no dzimšanas līdz 1,5 gadam. 2. Veidojot muzikālu vidi bērniem no dzimšanas līdz 1,5 gadam, ir labs sākums viņa turpmākai izaugsmei. 3. Ilgu gadu izstrādātā muzikālās vides daudzveidība pilnveido bērna pašpieredzi, pašmotivāciju un pašaktivitāti. 4. Cilvēks attīstības gaitā pakāpeniski apzinās un iepazīst plašāku sabiedrības kopumu un var veidot ar to mijiedarbību, kā arī spēj uztvert sevi un visu, kas viņam apkārt. Jo galvenā bērna interese un vajadzība līdz 1,5 gadam ir rotaļa ar dažādiem priekšmetiem un mantiņām. 5. Mainot lietas, priekšmetus un rotaļlietas dabīgi mainās bērna apkārtējā vide.

Summary

The study of the musical environment of creating effects for children from birth to 1,5 years of social care institutions led to the main conclusions. Musical environment which is dominated by positive emotional experiences, contributes to the child's emotional development and self-motivation to participate that creates a child self-fulfillment option. Children up to 1,5 years have joy of playing materials and musical instruments, they can take part in and control them independently, revealing more and more opportunities. By interaction with toys and musical instruments children get to know not only the functionality, but they also learn how to build relationships with the surroundings, acquire certain environment and play choices, and provide support for children's play in action. Creation of the musical environment for the children from birth to 1,5 years is a good start for their future growth. Musical environmental diversity improves child's self-experience, self-motivation and self-activity. Changing things, objects, and toys naturally changes the child's environment. Adults dignity and play understanding, support

and model contributes to child's playfulness that contribute to child's self activity, emotional, and social development. Play has characteristics that contribute to child's development; it is free, it is not compulsory in a nature, the child's best interests and is imaginative and varied. By exploring the play environment creation options it can be concluded that the musical environment for the possibilities are so diverse that it is possible to introduce a social care institution for the children from birth to 1,5 years.

Literatūra un avoti

1. Aksarina, N.; Babadžana, T.; Kistjakovska, M.; Krivina, S.; Ladigina, N.; Ļamina, G. (1970). *Audzināšana agrīnajā bērnībā*. Rīga: Zvaigzne ABC.
2. Aly, M. (2009). *Mana bērna attīstības ceļš*. Rīga: Jumara.
3. Batņa, V. (2007). *Rosinot bērna iekšējo pasauli*. Rīga: Raka.
4. Bjūzens, T. (2008). *Gudrais bērns*. Ī. Vīka, tulk. no angļu val., Rīga: Avots.
5. Flēmiga, I. *Zīdaiņa attīstība un attīstības traucējumi*. (2001). K. Stalte, tulk. no vācu val., Rīga: Zvaigzne ABC.
6. Gazala, Š. (2009). *Laimīgais mazulis. Rokasgrāmata laimīga un pārliccināta bērna audzināšanā*. S. Zariņa, tulk. no angļu val., Rīga: Zvaigzne ABC.
7. Golubina, V. *Pirmsskolas pedagoga rokasgrāmata*. (2007). Rīga: SIA Izglītības soļi.
8. Kālo, E.; Baloga, Ģ. (1996). *Brīvas spēlēšanās sākums*. Rīga: SIA Barons Consulting.
9. Landy, S. (2004). *Bērna emocionālā audzināšana*. Rīga: Jumava.
10. Lūse, J.; Miltiņa, I.; Tūbele, S. (2012). *Logopēdijas terminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: Raka.
11. Pikkler, E. (1978). *Unfolding of infants' natural gross motor development*. Hungary: Resources for Infant Educators.
12. Бекина, И. С.; Ломова, Т. П.; Соковнина, Е. Н. (1983). *Музыка движение*. Москва: Просвещение.